MASONLUĞUN SOSYAL YÖNLERİ
ÜZERİNE BİR KISA İNCELEME

Türkiye, Özgür Masonlar Büyük Locası'nı temsilen

1995 yılında Atina'daki bir uluslararası toplantıda sunulmuştur.

Sunan: **Murat Özgen Ayfer**

Bu metin, aslı İngilizce olan bir konuşmanın çevirisidir.

Bu kısa inceleme bir resmî bildirge değildir; ne de Türkiye'deki Özgür Masonlar Büyük Locası'nın herhangi bir doktrinini ya da kesin ve değişmez görüşünü kapsar. Yalnızca Büyük Locamızdaki kardeşlerin çoğunluğunun Masonluğun sosyal yönleri konusu üzerindeki güncel benimseyişlerinin özetini içermektedir.

Bu bağlamda, Masonluğun amaçları doğrultusunda ortak bir gelişim sağlayabilmemiz bakımından göz önünde tutulması gereken bazı önemli noktaları vurgulayacağız.

Bu incelemede sunulan görüşlerin "tüm üyelerimizce" paylaşıldığını söyleyemeyiz, çünkü başka türlü düşünenler de olabilir. Ancak gene de çoğunluğun görüş birliğinde olduğuna güvenebiliriz.

Türkiye'de Özgür Masonlar Büyük Locası'nın üyelerinin çoğunluğu, amaç ve ilkelerimizden herhangi birini sadece günümüzün koşulları altında geçerli sayar. Çağdaş, elbette sonsuz ve değişmez olmayan aydınca akıl yürütmeye uyduğumuz umudundayız. Günümüzün her bir doğrusunun, kendini ancak günümüz ortamında kanıtlayabileceği gerçeğine dayanıyoruz.

Geçmişin deneyimleriyle görülmüş olduğu üzere, bugünün tüm doğruları yakın bir gelecekte büyük değişimlere uğrayabilir; o yakın gelecek ise "yarın" bile olabilir. Şu andaki Büyük Üstadımız Necip Arıduru, bu tutumu şöyle bir deyişle dile getirmektedir: **"Masonluk'ta noktalar yoktur, fakat bunun yerine virgüller vardır."**

İnsan düşüncesinin gelişiminin henüz sona ermediğini göz önünde tutarak, bu bizim güncel masonik çalışmalarımızdaki temel yol göstericilerimizden biridir. Böylece görevlerimize karşı tutarlı bir biçimde özenli olmakta, yükümlülüklerimizi yerine getirmekteyiz.

Bu, tüm masonlar -her halde biz değil, fakat bizden sonraki kardeşlerimiz- hep birlikte insanlık ile Masonluğun amaçları arasındaki açığı kapatmaya çok daha fazla yaklaşmış olma düzeyine varana dek sürecektir. Bu hedef, tek ve basit bir tümceyle **tüm insanlık için tam bir barış ve uyum ile birlikte bilinçli mutluluk** sağlanması olarak belirtilebilir.

Dolayısıyla kendimizi, öngörülen başarı sağlanıncaya dek erdemli bir gelişim elde edebilmek için girişimlerimizi sabırla sürdürmeye adamış bulunuyoruz.

Masonluğun etkinlikleri, **ritüelik**, **bilgisel** ve **insancı** olmak üzere üç ana bileşkede göz önüne alınabilir.

Bize göre; Masonluğun sosyal yönü, önce insancı bileşkenin bir alt bölümü olarak düşünülebilir. Ancak bu diğer ikisiyle de yakından ilişkilidir; çünkü gerek bireysel gerekse toplumsal bakımdan insan yaşamının kapsamlı ve gerçekçi bir değerlendirmesini de içerir.

Masonluğun sosyal yönlerini birbirini izleyen üç aşamada ele almayı uygun buluyoruz. Aslında bunlar kendi aralarında birbirlerine bağlıdırlar; daha doğrusu, öncelikli temel ilkelerimizden kök alırlar: **Özgürlük, Eşitlik ve Kardeşlik.**

Her şeyden önce, alışılagelmiş ezoterik yöntemle kendi içimize şöyle bir bakmalıyız.

İkincisi, yalnızca bir mason locasına alınmış ve kayıtlı olmayla hiç birimizin kendisini ne soyutlayabileceği ne de üzerinde bir üstünlük taslayabileceği topluma, insanlık dünyasına bir kapsamlı bakış olmalı.

En zor olarak nitelenebilecek üçüncüsü ise, bir özümseme oluşturmanın yolunu bulmaktır.

Tüm bunlar felsefesel düzeylerde derinlemesine incelenebilir ama bizim tutacağımız yol, düşünsel ve tasarımsal yaklaşımlardansa, gerçekçi olmalıdır.

Bu kısa incelemede ayrıntılara dalmayacak, yalnızca temel noktaları olabildiğince açık seçik bir biçimde gözden geçireceğiz.

Kulağa hoş gelen ya da kağıt üzerine döküldüğünde şairane bir görünüm sergileyen fakat dışarıdaki topluma uymayan bir konuşma yapmaktansa, kendimizi toplumlarımızın süregelen gerçeklerinden ayrı tutmamaya ve uzaklaştırmamaya özen göstereceğiz.

Sık sık erdemlerden söz ederiz... Bu konuyu çoğu kez dış dünyayı eleştirerek hatta suçlayarak ele alırız; sanki biz masonların erdemliliğin patentini tek başamıza elde tutmak için bir ayrıcalığımız varmış gibi...

Erdem birçok görkemin tözüdür.

Erdem konusuna yaklaşımımızda ve onu değerlendirmemizde geniş görüşlü olmalıyız.

Şu **“eski landmarklar”** denilen şeyleri üsteleyerek savunanların zorla kabul ettirmeye çalıştıkları kurallar ve tüzüklerin, hedeflerimizi yönlendirmek bakımından akla yatkın bir haklılıkları yoktur; ne de nasıl davranmamız gerektiğini denetim altına almaya kalkışmalarının haklılığını gösterebilirler.

Erdem bir insan niteliğidir fakat tüm toplum için daha iyileştirici bir öğe olduğu kanıtlanmadıkça, hiç kimse onu öznel anlayışlarla tanımlayıp sınırlandıramaz.

Dahası, erdemin erişilebilecek en üst düzeyini elde etmiş kişiler olduğumuzdan nasıl emin olabilir ve bunu nasıl ileri sürebiliriz?..

Dışarıda mason olmayan erdemli kişiler yok mudur?..

Erdemin tekelini masonik toplumda tutabilmemiz için bize bir hak olarak verilmiş ne tür bir akla yatkın uslamlama olabilir ki?..

Aramızda, yıllar boyu bir locada kayıtlı olmasına karşın, işlemiş oldukları suçlar nedeniyle yalnızca kendi başlarına değil toplumları için de sonsuza dek bir utanç vesilesi sayılacak ***hiç kimse*** görülmemiş midir, hatta ***yok mudur***?..

Geçmişte böyle örneklerle karşılaşmış olduğumuzu bir yana bırakalım; günümüzde de buna benzer yozlaşma olgularını izlediğimizde, Masonluğun, katılanlara, kişilikleri her nasıl olursa olsun, erdemlerini geliştirme olanağı sağladığını gönül rahatlığıyla ileri sürebilir miyiz?...

Yoksa bu, aramızda, çok övünç duyduğumuz, daha bir mason locasına girmeden önce zaten böyle bir aşamayı elde etmiş, dolayısıyla içtenlikli beğenilerimizi toplayan güzel örnekler göstermekte olan kimi seçkin kardeşlerimizin de bulunmasından mı kaynaklanıyor?

Ne var ki, çevremizdeki can sıkıcı olgularla hemen karamsarlığa düşerek umutlarımızı yitirmemeliyiz.

Bunun yerine, daha iyi olabilmek ve toplumlarımızda göze batan erdem örnekleri sergilemek üzere çaba harcamaya titizlik göstermeliyiz.

Bu amaçla öncelikle **erdem bilinci**'ni elde etmeliyiz. Bu bizim hem Masonluğun dünya yüzündeki işlevini, yalnızca değişik ülkelerde değil, tüm insanlık bakımından, uluslararası boyutta değil, evrensel boyuttaki işlevini, hem de bizim mason olmakla bireysel işlevimizi kavramamızı gerektirir.

Kendimize ÖZGÜR masonlar diyoruz... Şimdi "mason" sözcüğünü bir yana bırakalım da "özgür" sıfatı üzerinde duralım.

Kendimize "özgür yapıcılar" da diyebiliriz, çünkü günümüzde bu sözcük hemen hemen bu anlama gelmektedir.

Ne yazık ki, dünyanın her bir yanına dağılmış olanlarımızdan çoğumuz, özgürlüğü, bundan iki yüzyıl hatta daha önce geçerli bir anlamda düşünüyor. Böylesine çağ dışı kalmış yorumlara bağlı kalmak, bugünün bir bakıma hortlatılmış ırkçı ve dinci köktencilik girişimlerinden daha az korkutucu değildir.

Oysa günümüzde ***özgür insan*** ya da ***onurlu insan*** olmak, yalnızca bir efendinin sahip olduğu toprağa bağlı kalmaktan kurtulmak değil, insanın öncelikle düşünce ve inançta özgürlüğünü elinde tutan kendi bilincindeki efendiliğidir.

Kendilerine "soylu" diyenlerin savlarına karşın, insanın onuru hiç bir zaman atalarından kalıtım yoluyla elde edilemez. Onurun doğuştan gelme olmayıp tutum ve davranışlarla sağlandığı anlaşılınca, sosyal yaşam tarzındaki özgürlük düşünce ve inançtaki özgürlüğü izler.

Sosyal özgürlük, sonunda her bir toplumda ayrı ayrı olmak üzere, kendilerine özgü ahlâk ya da töreleri içerebilir.

Her bireye, her ne türden olursa olsun politik ya da ekonomik gücüne ve töresel geçmişine bakılmaksızın her topluma, eşdeğer **insan hakları** tanınarak, ktısıtlanmaksızın dünyanın her yanına yayılmalıdır.

Ayrıca, varlıklı olmaya erişmiş, ya da tersine kültürel, ekonomik ya da her ikisi bakımından geri kalmış bir düzeyde bırakılmış oluşundan ötürü, hiçbiri ne üstün tutulmalı ne de aşağı görülmelidir.

Asıl "erdem" ile uyuşan bir yaklaşımı ortaya koyan, öyle gibi görünmek ve gösterişte bulunmak değil, bu bakımdan direşken ve gerçekten de istekli olmaktır. Burada hem bireyden, hem devletten hem de sosyal kitleden söz ediyoruz.

Özellikle halk üzerinde bir üstünlüklerinin bulunduğunu sananların ortaya attıkları şöyle bir köhneleşmiş saçma soru vardır: *«Hangi kişiler özgür olmayı hak eder?»*

Bu anlamsız soru, "özgürlük" kavramının, sanki belirli hizmetlerin karşılığında verilebilen bir ödül, hatta neredeyse üstün olanların cömertçe bağışladıkları bir sadaka gibi düşünülmesinden kaynaklanmaktadır.

Oysa özgürlük hiç kimseye bağışlanamaz; o tümüyle eşit bir düzeyde, her bakımdan kesinlikle ayırımsız olmak üzere, herkes için bir **hak** niteliğini taşır.

Ancak, kazanılması gerekir.

Özgürlük üzerinde sık sık hatta belki de pek çok konuşuruz. Bundan sonra, eşitliğe hayli kısa bir göz atıp, hatta kimi zaman geçerek, hemen kardeşlik üzerinde dururuz.

Bunun nedeni bu konu üzerinde pek konuşmak istemeyişimiz midir?

Belki de onu diğerleri kadar önemli tutmuyoruz... Ya da bu sözcük ister istemez belirli ekonomik ve politik doktrinleri, önyargılı görüşleri mi anımsatıyor?

Pek iyi anlaşılmalı ki, Masonluk, bir sürü gibi her bakımdan eş insanlardan oluşan bir küresel toplum oluşturmayı amaçlamakta değildir.

Hedefimiz, insanlığı oluşturan her topluma ve her toplumdaki herkese, ırkına, soyuna, ulusuna, diline, inancına, dinine, mezhebine, tapınma tarzına, cinsiyetine, sosyal sınıfına (varsa), kültürüne, folkloruna, törelerine, ekonomik durumuna, bilgi düzeyine, ve her ne olursa olsun başka hiçbir şeye bakılmaksızın baştan sona **eşit haklar** sağlanması, bu yapılırken aralarındaki farklılıklara tam bir kabullenme ve anlayışla saygı gösterilmesi, fakat herhangi bir fark nedeniyle her türlü ayırımcılığın giderilmesi için çaba gösterilmesidir.

Belki de bunun için Masonluğun sosyal yönlerinden biri olarak eşitlikten söz etmekten pek hoşlanmıyoruz; çünkü hiç kimse henüz böylesine bir bilgelik düzeyine varamamıştır.

Bazı doktrinler "ekonomik eşitlik" konusuna öncelikli bir önem vermişlerdir. İnsanlık, bundan ötürü sonsuz acılar çekmiştir. Çünkü bu, tıpkı George Orwell'in ***"Hayvan Çiftliği"*** adlı ünlü fablında domuzların *«Tüm hayvanlar eşittir. Fakat kimileri diğerlerinden daha eşittir.»* savını ortaya koyuşları gibi olgular doğurmuştur. Bu anlatım, simgelere ve alegorilere hayli alışkın olan masonlara garip gelmemelidir.

Konumuza dönersek, özgürlüğün kısıtlanması suretiyle önce sosyal eşitliğin sağlanmasına çalışılmasının yürümediği kendi kendine kanıtlanmıştır; çünkü aslında öncelikli tutulması gereken özgürlüğün yüceltilmesine hiç sıra gelmemektedir.

Kimi masonlarca kardeşlik yalnızca locada ve bir tek toplantılarda geçerli sayılmaktadır; böylece, ayrıcalıklı olanların üstünlükleri korunmuş olmaktadır.

Oysa biz Türkiye'deki Özgür Masonlar Büyük Locası olarak, böylesine bir yaklaşımı arasında ayırımcılık olarak nitelemekteyiz. Böyle bir yaklaşımı KARDEŞLİK kavramıyla hiç bir şekilde bağdaştıramıyoruz. Buna karşılık her ortamda diyoruz ki, kardeşlik yalnızca masonların kendileri için değil, tüm insanlar içindir.

Asıl yaklaşımlarını bırakmamak için, masonik kuruluşlardan birçoğu kendilerini yoksullara ve düşkünlere yardım sağlamaya yöneltmişlerdir. Böylece, kamuoyu nezdinde Masonluğa bir yardım ve iyiliksever kurum gözüyle bakılmaktadır.

Biz herhangi bir iyilik işine ya da yardımlaşmaya karşı değiliz; aksine, böyle uygulamaların amaçlarımızın kapsamında yer aldığına katılıyoruz.

Ancak, bir masonik örgüt, adı ya da sanı her ne olursa olsun, yalnızca yoksunluğu azaltmaya çalışan bir kurum değildir. Her birimiz, yardımlaşma programlarıyla uğraşan derneklerde yer alabiliriz. Eğer toplumumuzda böyle dernekler yoksa ya da olanlarının amaç ve etkinlikleri bizim uygun bulduklarımız ile uyuşmuyorsa, biz kardeşler yeteneklerimizi birleştirerek uygun bir iyilik işleri derneği kurabiliriz.

Ancak, toplumlarımızda yapmamız gereken yalnızca bu mudur?..

Kardeşlik kavramının masonik bakımdan kapsamı yalnızca localardaki kardeşlerle mi sınırlıdır ki harici dünya bir tek yaşayabilmek için yardımı hak etsin?..

Onların gelişimine katkıda bulunmak üzere başka etkinlikler de göstermekle yükümlü değil miyiz?..

Dünya bilgi çağında olunduğunu bildirirken, bilgisizlikten ne haber?..

Batıl saplantılardan ne haber?..

Süregiden bağnazlıktan ne haber?..

Sürekli ayırımcılıktan ne haber?..

Bencillikten ve adaletsizlikten ne haber?...

Ön yargılardan ve düşmanlıklardan ne haber?..

Bunlarla didişmek zorunda değil miyiz?..

Böyle bir çaba masonlar olarak görevlerimizin kapsamında değilse; o zaman bilgisizlerin, batıl saplatıları olanların, bağnazların, ayırımcıların, bencillerin, gaddarların, ön yargılıların ve düşmanca eğilimlilerin Masonluğa karşıt olmaları neden olsa gerektir?..

Yoksa, açıkçası, yeterince yürekli, dürüst ve yetenekli olamadığımız için böylesine bir çabaya girişmeyi göze alamadığımızdan, becerilerimiz ancak iyilik işleriyle sınırlı kaldığından, yalnızca bu en kolay ve en güvenli olanıyla ilgilenmekle mi yetiniyoruz?..

Eğer gerçekten öyleyse, o zaman obediyanslarımıza dönelim, tüm tüzüklerimizi ve ritüellerimizi gözden geçirelim, amaçlarımızı yeniden saptayalım, görevlerimizi ve yükümlülüklerimizi yeni baştan düzenleyelim.

Böylece Masonluk gerçeklerin araştırılmasıyla ilgilenmez olsun; herhangi bir öğretiminin bulunmasına gerek kalmasın; ezoterik sistemde disiplinli çalışma terk edilebilsin; temel ilkeler kaldırılabilsin; en azından özgürlük ve eşitlik silinebilsin; biz de kendimizi bir sosyal hizmet derneğine dönüştürelim.

Biz, Türkiye'deki Özgür Masonlar Büyük Locası'nın üyelerinin çoğunluğu, bunu yapmanın bir yararını görmüyoruz. Böylesine var sayımsal bir durum düşünülemez.

Ne de Masonluğun daha hâlâ 18. yüzyılda kurulduğu zamanki bir dernek olması gerektiğini kabul ediyoruz.

Kendimizi, 21. yüzyılın eşiğindeki şu dönemin gerçekçi koşullarına uyarlamayı ivedi bir ön gereklilik sayıyoruz.

Hepimiz, gerektiğince toleranslı ve hoş görülü olmalıyız.

Bunu yalnızca 1995 yılının hem uluslararası hem de evrensel olarak açıklanmış ilkeleri uğruna değil, herhangi bir sınıfa önceden belirlenmiş bir eğilim göstermeksizin, insanlarla daha iyi ilişkiler kurabilmek amacıyla yapmalıyız. Onların davranışlarını ve duygularını, bizce daha iyileriyle değiştirilmeleri söz konusu olabilse de, iyice anlamaya bakmalıyız. Öyle ki, önce onlardan biri olarak nitelenebilelim; herhangi bir güç kullanarak onlar için bir takım kabullendirmeler oluşturmak yerine, onları kendi kendilerini geliştirmeye razı etmek olanağını elde edelim.

Bu bir düşte geçen bir periler ülkesi değildir. İnsanlık tarihinin umut kırıcı olaylarla dolu oluşuna karşın, sevgimizi ve iyimserliğimizi terk etmeyelim.

Gerek bilgili oluş gerekse bilgelik bakımından çok daha ileri toplumlar oluşturulmasına ilişkin umudumuzu koruyalım.

Aramızdaki yakınlığı yeşerterek bağlılığımızı geliştirelim.

ÖZGÜRLÜK, EŞİTLİK ve KARDEŞLİK ilkelerine, tüm insanların özgür, tümünün eşit olduğu, hepsinin kardeşlik ilişkilerini yaşam tarzlarının zorunlu omurgası olarak yerleştirdikleri bir insanlık düzeni nedeniyle, bunların artık bir fazlalık sayılacağı zamana kadar sıkıca sarılalım.